

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

RAPPORT VAN BEVINDINGEN
KWALITEITSONDERZOEK

**Samenwerkingsverband Passend Onderwijs Zuid-
Kennemerland**

Plaats : Haarlem
Bestuursnummer : 21429
Samenwerkingsverband : PO2704

Datum onderzoek : 11 februari 2014
Datum vaststelling : Utrecht 14 juli 2014

1. INLEIDING

De Inspectie van het Onderwijs voerde een kwaliteitsonderzoek uit bij 'Samenwerkingsverband Passend Onderwijs Zuid-Kennemerland'. Binnen de gemeenten Bloemendaal, Haarlem, Haarlemmerliede en Spaarnwoude, Heemstede en Zandvoort vormen 19 schoolbesturen met 88 vestigingen gezamenlijk het samenwerkingsverband. In dit rapport geeft de inspectie haar bevindingen uit het onderzoek weer.

Kwaliteitsonderzoek

In het schooljaar 2013/2014 heeft de inspectie, voorafgaand aan de inwerkingtreding van de zorgplicht, simulaties uitgevoerd bij alle samenwerkingsverbanden. Het doel van een simulatie was tweeledig:

1. stimuleren van de ontwikkeling van de samenwerkingsverbanden door een kwaliteitsonderzoek na te bootsen en zo een beeld te geven van de ontwikkeling op dat moment;
2. toezicht houden op de ontwikkeling van de samenwerkingsverbanden.

Bij een kwaliteitsonderzoek houdt de inspectie deze lijn vast: bij alle 152 samenwerkingsverbanden controleert en rapporteert de inspectie of zij voldoen aan de wet- en regelgeving. Nieuw in schooljaar 2014/2015 is dat ieder samenwerkingsverband -indien nodig- een overzicht ontvangt met verbeterpunten voor de kwaliteit, gerelateerd aan het waarderingskader van de inspectie.

Toezichtkader

De inspectie baseert zich bij dit kwaliteitsonderzoek op het toezichtkader samenwerkingsverbanden po/vo passend onderwijs. Dit toezichtkader bevat een waarderingskader, maar nog geen beslisregels om vast te kunnen stellen of het samenwerkingsverband aan de basiskwaliteit voldoet. Het document is te vinden op www.onderwijsinspectie.nl.

Onderzoeksopzet

Het onderzoek start met een bureauanalyse van het ondersteuningsplan en overige gegevens over het samenwerkingsverband die bij de inspectie aanwezig zijn. Het betreft de volgende documenten:

- Ondersteuningsplan, 'Goed onderwijs maak je samen, augustus 2014 - augustus 2018 (versie 29 januari 2014);
- Website: www.passendonderwijs-zk.nl (geraadpleegd op 6 februari 2014);
- Kengetallen samenwerkingsverband (www.passendonderwijs.nl, geraadpleegd op 6 februari 2014).

Hierna vond op 11 februari een onderzoek op locatie plaats waarbij de inspectie:

- presentaties kreeg van het samenwerkingsverband over:
 - nieuwe ontwikkelingen binnen het samenwerkingsverband;
 - projecten;
 - onderwijsloket inclusief thuiszitters;
 - de toelaatbaarheidsverklaringen;
 - ontwikkelingen binnen het samenwerkingsverband voortgezet onderwijs;
 - ontwikkelingen binnen jeugdzorg.

- een gesprek voerde met leraren, internbegeleiders en directeuren uit het samenwerkingsverband;
- een gesprek voerde met directies van het speciaal onderwijs en het speciaal basisonderwijs over ontwikkelingen;
- een gesprek voerde met het bestuur met speciale aandacht voor onder andere de wijze van financieel beheer en de ontwikkeling van het management en de organisatie.

Aan het eind van het onderzoek besprak de inspectie haar bevindingen met het bestuur en het management van het samenwerkingsverband.

Opbouw rapport

In hoofdstuk 2 staan de bevindingen uit het onderzoek op hoofdlijnen weergegeven in een ontwikkelingsprofiel, gevolgd door een beschrijving van de hoofdlijn en een toelichting op het ontwikkelingsprofiel. De bevindingen over de naleving van de wettelijke voorschriften geeft de inspectie in dat hoofdstuk weer in een afzonderlijke paragraaf. Hoofdstuk 3 vermeldt de reactie van het bevoegd gezag.

2. BEVINDINGEN

2.1 Ontwikkelingsprofiel

In de onderstaande tabellen vermeldt de inspectie welke indicatoren in dit onderzoek zijn betrokken en tot welke bevindingen het onderzoek heeft geleid. De nummering in de tabellen verwijst naar het volledige waarderingskader samenwerkingsverbanden po/vo passend onderwijs. De bevindingen zijn voor iedere indicator weergegeven in de vorm van een kwalificatie a, b, c of d. Deze kwalificatie geeft aan in welke mate het beleid van het samenwerkingsverband op de indicator is gerealiseerd.

Legenda:

- a afwezig:** er is geen beleid of het aanwezige beleid is zo onvolledig, onduidelijk of inadequaat dat het de betrokkenen bij het samenwerkingsverband geen sturingsinformatie geeft.
- b aanwezig:** er is volledig, duidelijk en adequaat beleid dat de betrokkenen bij het samenwerkingsverband voldoende sturingsinformatie geeft.
- c operationeel:** het beleid is aanwezig én de betrokkenen bij het samenwerkingsverband handelen ernaar.
- d geborgd:** de leiding van het samenwerkingsverband zorgt voor informatie, controle en bijsturing van de betrokkenen in de uitvoering van het beleid én zorgt dat het beleid en de uitvoering periodiek geëvalueerd en zo nodig verbeterd wordt; hiervoor is het nodig dat het samenwerkingsverband op onderdelen registreert wat er gebeurt. De kwalificatie 'geborgd' vooronderstelt tevens dat het beleid voldoet en dat de medewerkers het beleid in de praktijk brengen.

Het onderstaande profiel dient niet als een beoordeling van het samenwerkingsverband, maar als een handreiking om de ontwikkeling van het beleid van het samenwerkingsverband verder te ondersteunen.

Kwaliteitsaspect 1 – Resultaten	a	b	c	d
Indicatoren:				
1.1 Het samenwerkingsverband realiseert passende ondersteuningsvoorzieningen voor alle leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben.			•	
1.2 Het samenwerkingsverband realiseert de toewijzing van de extra ondersteuning en de plaatsing van de leerling tijdig en effectief.		•		
1.3 Het samenwerkingsverband zet zijn middelen doelmatig in.		•		
1.4 Het samenwerkingsverband realiseert de beoogde kwalitatieve en kwantitatieve resultaten die het voor leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften heeft opgesteld.			•	
1.5 Binnen het samenwerkingsverband is geen schoolverzuim door leerlingen die (mogelijk) extra ondersteuning nodig hebben.			•	
1.6 Het samenwerkingsverband stemt goed af met jeugdzorg en WMO-zorg.			•	
Kwaliteitsaspect 2 – Management en organisatie	a	b	c	d
Indicatoren:				
2.1 Het samenwerkingsverband heeft een missie bepaald, waaruit consequenties zijn getrokken voor de inrichting van de organisatie en de te bereiken doelstellingen (visie).			•	

2.2	Verantwoordelijkheden, taken en bevoegdheden van de deelnemers aan het samenwerkingsverband en van degenen die voor het samenwerkingsverband taken (al dan niet in mandaat) uitvoeren, zijn helder vastgelegd.	•		
2.3	Het samenwerkingsverband heeft een doelmatige overlegstructuur.		•	
2.4	Het samenwerkingsverband heeft eenduidige procedures en termijnen voor het plaatsen van leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben en het toewijzen van extra ondersteuning.	•		
2.5	Het samenwerkingsverband voert een actief voorlichtingsbeleid over taken en functies van het samenwerkingsverband.		•	
2.6	Het samenwerkingsverband heeft het interne toezicht op het bestuur georganiseerd, vastgesteld waarop dit toezicht betrekking heeft en zorggedragen voor middelen om dit toezicht te kunnen uitoefenen.	•		

Kwaliteitsaspect 3 – Kwaliteitszorg		a	b	c	d
Indicatoren:					
3.1	Het samenwerkingsverband plant en normeert zijn resultaten in een vierjarencyclus.		•		
3.2	Het samenwerkingsverband voert zelfevaluaties uit.		•		
3.3	Het samenwerkingsverband werkt planmatig aan kwaliteitsverbetering.		•		
3.4	Het samenwerkingsverband legt jaarlijks verantwoording af van gerealiseerde kwaliteit.		•		
3.5	Het samenwerkingsverband borgt gerealiseerde verbeteringen.	•			
3.6	Het samenwerkingsverband onderzoekt bij de belanghebbenden de tevredenheid over het samenwerkingsverband.		•		

2.2 Beschouwing

Hoofdlijn

Het 'Samenwerkingsverband Passend Onderwijs Zuid-Kennemerland' is een voorloper, een pionier. In maart 2013 besluit het samenwerkingsverband, met instemming van alle schoolbesturen en de medezeggenschapsraden, om in augustus 2013 te starten met passend onderwijs. In april 2013 heeft de ondersteuningsplanraad ingestemd met het ondersteuningsplan. Hiermee is een nieuwe werkwijze ingevoerd waardoor scholen op basis van het aantal leerlingen de ondersteuningsmiddelen van het samenwerkingsverband ontvangen. De scholen kunnen deze middelen gebruiken voor het versterken van de basisvoorziening en om extra zorg in te kopen. De positieve verevening maakt mogelijk dat dit om een substantieel bedrag gaat. De onderwijsconsulenten, die in dienst zijn bij het samenwerkingsverband, ondersteunen de scholen bij het organiseren van passend onderwijs. De dagelijkse leiding van het samenwerkingsverband is in handen van een directeur. Hij zet, samen met het dagelijks bestuur, ambitieus de koers uit en onderhoudt contacten met gemeenten, het voortgezet onderwijs en jeugdzorg. Deze contacten zijn constructief, intensief en vruchtbaar.

Het samenwerkingsverband heeft verantwoordelijkheden en keuzes met betrekking tot de extra zorg, laag in de organisatie gelegd. Hierdoor ontstaan verschillen in werkwijzen tussen de verschillende schoolbesturen. Een risico hiervan is dat de transparantie in gevaar komt. Zo kiest het samenwerkingsverband ervoor om de indicatie op schoolniveau te laten plaatsvinden zonder hier inhoudelijke criteria en termijnen aan te verbinden. Bovendien is niet duidelijk hoe het solidariteitsprincipe gefinancierd wordt indien scholen te maken krijgen met veel extra zorg die ze niet kunnen bekostigen. Het samenwerkingsverband heeft voorsnog geen helder antwoord op de vraag of de ondersteuningsmiddelen doelmatig worden ingezet. De betrokken schoolbesturen hebben een grote bestedingsvrijheid. Punt van aandacht is hierbij ook dat er

grote verschillen tussen scholen (schoolbesturen) ontstaan en dat de inhoudelijke samenwerking tussen scholen minimaal is.

De inspectie stelt vast dat het bestuur een positieve cultuur van samenwerking uitstraalt. Het samenwerkingsverband functioneert en ontwikkelt zich. De deelnemers zijn betrokken en denken kritisch mee. De ambities als het gaat om het terugbrengen van het aantal verwijzingen zijn hoog. De onderwijsinhoudelijk ambities en de samenwerking tussen besturen zijn in ontwikkeling maar mag het samenwerkingsverband gerust wat hoger vaststellen. Dat is vooral belangrijk om te komen tot meer eenduidigheid en transparantie voor ouders en schoolteams.

Toelichting

Kwaliteitsaspect 1: Resultaten

De ambitie van het samenwerkingsverband begint bij goed onderwijs als basis. Scholen moeten dit weergegeven in hun onderwijsprofiel. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij de schoolbesturen. Deze basisvoorziening kan heel divers worden ingevuld. Een risico hiervan is dat niet inzichtelijk is of de scholen bieden wat ze in het onderwijsprofiel beloven, misschien meer kunnen of dat de kwaliteit gewoon niet toereikend is.

Het samenwerkingsverband geeft de inspectie de indruk redelijk zicht te hebben op de (kwaliteit van de) scholen en geeft aan verantwoordelijk te zijn voor passend onderwijs voor elke leerling en dat leerlingen niet verstoken blijven van onderwijs. De thuiszitters zijn in beeld en voor elk van hen is er een plan, zijn er ontwikkelingen of gesprekken. Belangrijk is dat de directie van het samenwerkingsverband ook zicht krijgt op thuiszitters waar de leerplichtambtenaar een ontheffing voor heeft gegeven.

Bij extra ondersteuning wil het samenwerkingsverband de expertise benutten van de scholen voor speciaal onderwijs en de speciale basisscholen in het samenwerkingsverband. Waar mogelijk kan dit binnen het regulier onderwijs plaatsvinden, maar waar nodig komt een plek op een speciale school in beeld. Samen met de beide betrokken scholen (regulier en speciaal) en de ouders zoekt het samenwerkingsverband naar de beste oplossing. Het samenwerkingsverband spreekt in het ondersteuningsplan het vertrouwen uit in de oplossingen van deze triade, die aansluiten bij de mogelijkheden van de leerlingen. Bij deze wijze van toewijzing en plaatsing worden geen termijnen genoemd en ook de procedure kan verschillen afhankelijk van de ondersteuningsbehoefte en/of kwaliteit van de school. De inspectie ziet hier risico's die in het slechtste geval kunnen leiden tot willekeur, doordat de transparantie ontbreekt en het samenwerkingsverband de (wettelijk voorgeschreven) termijnen niet monitort. Ook ontbreken criteria voor ondersteuningstoewijzing in het ondersteuningsplan.

Het is duidelijk en geregeld dat leerlingen die al een beschikking hebben, die houden voor de hele basisschoolperiode. Hiermee zijn onzekerheden en onduidelijkheden voor deze kinderen afgedicht.

Het samenwerkingsverband werkt met een meerjarenbegroting van vier jaar maar ook is er een begroting tot en met 2021. De grootse post op de vierjarenbegroting is het onderdeel ondersteuningsmiddelen die naar de basisscholen gaan. Onduidelijk is hoe basisscholen zich over deze middelen gaan verantwoorden en of de middelen ook ten goede komen aan passend onderwijs. Hiermee zijn de gekwantificeerde doelstellingen en daarmee deels een beleidsrijke begroting onvoldoende zichtbaar.

Positief zijn de intensieve contacten en de samenwerking met de gemeenten. Die moeten leiden tot een preventieve aanpak dicht bij het gezin. De coaches van het centrum jeugd en

gezin gaan hier een belangrijke rol bij spelen. Veertien scholen van het samenwerkingsverband hebben een eigen coach van het centrum voor jeugd en gezin. De overige scholen en of ouders kunnen de coaches zelf benaderen. Ook de samenwerking met het voortgezet onderwijs is intensief en lijkt vruchtbaar. De warme overdracht en het aanmelden van leerlingen met extra zorg middels een ontwikkelingsperspectief zijn hier voorbeelden van. Vanaf 2014/2015 monitort het samenwerkingsverband de overgang van deze leerlingen.

Kwaliteitsaspect 2: Management en organisatie

Het samenwerkingsverband weet zijn missie en doelstellingen binnen het kader van de Wet passend onderwijs te realiseren door een slagvaardige aansturing en effectieve interne communicatie en een doelmatige, inzichtelijke organisatie.

In het ondersteuningsplan staan de visie en missie uitgeschreven. Uitgangspunt is goed onderwijs voor alle leerlingen. Hierbij speelt de school (en met name de leraar) een belangrijke rol. Het samenwerkingsverband zet in op een continue investering in didactische en pedagogische vaardigheden van de leraar. Het gaat daarbij om hoge verwachtingen en een schoolcultuur die resultaten zichtbaar maakt. Geen enkele leerling mag thuis komen te zitten en scholen hebben zorgplicht. In het ondersteuningsplan omschrijft het samenwerkingsverband zich bij deze visie als ondersteunend en faciliterend. Het efficiënt organiseren van goed onderwijs en speciale voorzieningen wordt zoveel mogelijk op schoolniveau georganiseerd. De bijbehorende middelen worden dan ook op schoolniveau ingezet. In zeven doelstellingen wordt dit uitgewerkt. Het schooljaar 2013/2014 is deze visie verder geconcretiseerd en is deze werkwijze realiteit.

De organisatie en het management van het samenwerkingsverband is hierop ingericht. Vanuit de algemene ledenvergadering is een bestuur van negen leden samengesteld. De algemene ledenvergadering heeft tot taak toezicht te houden op het bestuur en de gang van zaken binnen de vereniging. Dit kan kwetsbaar zijn aangezien er leden van de algemene vergadering ook in het bestuur zitting hebben. Bovendien heeft het samenwerkingsverband geen toezichtkader met duidelijke criteria opgesteld waar beleid aan getoetst wordt.

De directeur heeft de leiding over de dagelijkse gang van zaken, de voorbereiding en de uitvoering van beleid. De meeste bestuursbevoegdheden zijn gemandateerd aan de directeur. Naast de directeur werken er een secretaresse, zeven onderwijsconsulenten en een ouderconsulent. Taken en bevoegdheden zijn duidelijk en passen bij de doelen van het samenwerkingsverband. Er is een volledige ondersteuningsplanraad die intensief betrokken wordt bij de ontwikkelingen in het samenwerkingsverband. Een organogram waar ook de bevoegdheden, werkgroepen, ketenpartners, de verbindingen tussen de verschillende organen en de overleggen in zijn opgenomen kan dit inzichtelijker maken.

Er is sprake van een open cultuur en een inhoudelijke overlegcultuur. Het op overeenstemming gericht overleg met de gemeenten vindt gestructureerd en regelmatig plaats. Er zijn afspraken over thuiszitters, de relatie onderwijs en jeugdzorg is een belangrijk agendaonderdeel en er is samenwerking over leerlingen met een licht verstandelijke handicap die relatief vaak met de politie in aanraking komen. Daarnaast is er intensief en inhoudelijk overleg met het samenwerkingsverband voortgezet onderwijs. De ondersteuningsplannen zijn vergelijkbaar. De samenwerking leidt concreet tot afspraken over de warme overdracht.

Vanuit de visie van het samenwerkingsverband (het geld wordt verdeeld per school en scholen kunnen basisondersteuning verbreden en zo nodig extra ondersteuning kopen) zijn er geen criteria en termijnen voor het plaatsen van leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben. De triade van ouders en de beide scholen staat bij de procedure centraal. Bij overeenstemming geeft het samenwerkingsverband een toelaatbaarheidsverklaring.

Het samenwerkingsverband investeert met behulp van de onderwijsconsulenten in inhoudelijke versterking van leraren en directies. Zo zijn er diverse bijeenkomsten en is er inhoudelijke scholing. Naast nieuwsbrieven, evaluaties, de onderwijsprofielen van de scholen, staan ook deze activiteiten op de WSNS-website. Het is de bedoeling dat 1 maart 2014 de website voor passend onderwijs gereed is.

Positief is de rol van het onderwijsloket voor ouders. Hier kunnen ouders terecht voor onafhankelijk advies. Bovendien wil het samenwerkingsverband de positie versterken onder ander door een gelijkwaardige rol bij de beslissingen die genomen worden over extra ondersteuning. Punt van aandacht is nog de goede vindbaarheid van de website.

Kwaliteitsaspect 3: Kwaliteitszorg

Het samenwerkingsverband heeft zorg voor kwaliteit door systematische zelfevaluatie, planmatige kwaliteitsverbetering, jaarlijkse verantwoording van gerealiseerde kwaliteit en borging van gerealiseerde verbeteringen.

Het samenwerkingsverband maakt jaarlijks een activiteitenplan dat het aan het einde van het schooljaar evalueert. Doelen in dit jaarplan kan het samenwerkingsverband concreter formuleren. De uitdaging bestaat eruit om de verbeteractiviteiten en de zeven doelen die het samenwerkingsverband wil halen, SMART te formuleren en te koppelen aan een tijdspad en concrete resultaten. Overigens heeft het samenwerkingsverband al een goede start gemaakt met de cyclus van jaarplan, jaarverslag en meerjarenbeleid.

Ook is er een voorzichtige zelfevaluatie uitgevoerd. Die is nu nog beperkt. Uitbreiding is nodig om beter inzicht te krijgen in hoe belanghebbenden de dienstverlening ervaren en hoe de informatie uit de zelfevaluatie kan leiden tot kwaliteitsverbetering.

Het is positief dat plannen en evaluaties die beschikbaar zijn, op de website staan.

Het bewaken en borgen van de kwaliteit van de uitvoering is een punt van aandacht. Het gaat dan om het vastleggen (borgen) van gerealiseerde activiteiten en kwaliteit.

Maar ook kan de borging een rol spelen bij de inrichting van het interne toezicht met een toezichtkader met criteria, liefst gecombineerd met onafhankelijk toezicht.

Naleving voorschriften ondersteuningsplan

Ten aanzien van de naleving van wettelijke voorschriften heeft de inspectie geconstateerd dat het ondersteuningsplan voldoet aan de wettelijke voorschriften.

3. REACTIE VAN HET BESTUUR

Het bestuur heeft in een schriftelijke reactie van 2 juli 2014 aangegeven dat het zich kan vinden in de bevindingen van het inspectieverslag. Het vindt daarin genoeg aanleiding om verdere verbeteringen door te voeren.

Zo zal het intern toezicht en de wijze waarop dat nu formeel is geregeld via de algemene leden vergadering kritisch worden bekeken. Het samenwerkingsverband is trots dat het ook aan de inspectie heeft laten zien dat het samenwerkingsverband werkt als netwerkorganisatie waarin men elkaar kent, elkaar weet te vinden en elkaar durft aan te spreken en uit te dagen. Verder wil het bestuur in de komende jaren graag bewijzen dat het ontbreken van criteria voor ondersteuningstoewijzing er juist voor zorgt dat professionals leerlinggericht blijven kijken en eigen verantwoordelijkheid nemen in plaats van leunen op en toewerken richting opgestelde criteria van een samenwerkingsverband.

Verder plaats het bestuur de volgende opmerkingen bij de bevindingen van de inspectie op enkele indicatoren:

1.3 Het samenwerkingsverband zet zijn middelen doelmatig in

Het doel van passend onderwijs is dat scholen hun onderwijs afstemmen op de doelgroep leerlingen die zij bedienen of zich aanmelden op hun school. De lumpsum financiering en de werkwijze van Top-initiatief stimuleren juist dit principe waarbij scholen die hieraan voldoen, beloond worden. Er vanuit gaande dat een onderwijsbehoefte altijd voorkomt uit de interactie tussen leraar en leerling, daagt het scholen uit om hier veel aandacht aan te besteden. De doelmatigheid zit niet in specifieke arrangementen maar in het totale systeem waarmee het samenwerkingsverband passend onderwijs vormgeeft.

Hetzelfde geldt voor al geïndiceerde leerlingen die direct bij de start een extra budget meekrijgen gedurende de gehele onderwijsperiode. Het kan zijn dat de leerling deze middelen niet volledig nodig heeft, echter de school die deze leerling een plek wil bieden, wil het samenwerkingsverband graag belonen voor dit gedrag. Als het samenwerkingsverband iedere leerling, en juist diegene met extra onderwijsbehoefte, een plek wil geven en zo regulier mogelijk zal het samenwerkingsverband veel basisscholen moeten hebben die deze leerlingen op willen vangen. Een financiële beloning voor dit gedrag zal de inhoudelijke stimulans verder en sneller bevorderen.

2.2 Verantwoordelijkheden, taken en bevoegdheden van de deelnemers aan het samenwerkingsverband en van degenen die voor het samenwerkingsverband taken (al dan niet in mandaat) uitvoeren, zijn helder vastgelegd.

Dit vindt het bestuur een interessant item in het waarderingskader. De interessante vraag rijst op of een hoge score op dit punt leidt tot meer of minder samenwerking. Wanneer dit item laag scoort zal er veel overleg moeten plaatsvinden tussen de deelnemende partijen. Het zal naar het inzicht van het bestuur niet gaan om een zo duidelijke mogelijke beschrijving van verantwoordelijkheden, taken en bevoegdheden, maar de juiste balans tussen afspraken en de bewust vrije ruimte waarin men vanuit de samenwerking keuzes maakt.

3.6 Het samenwerkingsverband onderzoekt bij de belanghebbenden de tevredenheid over het samenwerkingsverband. (score-b)

Het bestuur geeft aan dat in het inspectiebezoek wellicht onvoldoende naar voren is gekomen dat het samenwerkingsverband iedere school aan het einde van het schooljaar bevroegt op het functioneren van het samenwerkingsverband. Dit geldt voor de consultants, de bijeenkomsten van het samenwerkingsverband en voor het samenwerkingsverband als organisatie. Dit laatste betreft bijvoorbeeld klantgerichtheid, pro-activiteit, vernieuwing. Daarnaast vraagt het samenwerkingsverband alle ouders die te maken krijgen met extra ondersteuning vanuit het samenwerkingsverband, na wat hun bevindingen zijn. Dit gaat volgens een vaste vragenlijst, die momenteel afgestemd wordt op de vragenlijst in het kader van de transitie jeugdzorg.